

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Nonnulla ex eodem vaticinio ad literam eruuntur. Sectio XXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

staretur, murisque cingatur, non tamen omnino clausam. Diuinæ iræ, ac supplicio futuram, sed amplissimum quendam aditum aperiendum: per quem Deus ad eam iterum diruendam Romanum exercitum inferet propter necem Messie. Atque hæc de mysterio duplicis istius literæ extra ordinem posita. Quamquam verò, quod ad dictionem *lemarbeh* spectat, variè mysterium M. clauis ab interpretibus tradatur, vt in superioribus explicauimus: illa tamen sententia magis excellit, quæ docet, idcirco eam literam eo loco præter ordinem fuisse adhibitam, vt Virginis sanctissimæ præter naturæ ordinem clausam omnino, & illibatam integritatem in conceptu, & partu Christi adumbraret.

Nonnulla ex eodem vaticinio ad literam eruuntur.

SECTIO XXI.

Primam obseruationem colligimus ex eo, quod in verbis illis Hebræis, *לְרַבְרַבֵּי מַרְיָם* pro quibus nos habemus, *multiplicabitur imperium*, continetur inclusum nomen sanctiss. Virg. vt superius ex veterum Hebræorū sententia annotauimus. Ex quo illud eximium sanctissimæ Deiparæ encomium elicitur, voluisse nimirum Deum nomen Mariæ cum imperio Messie tam admirabili ratione, & artificio connectere, vt vbiicumque Messie imperium propagatum legeretur, ibi quoque sanctiss. Mariæ nomen audiretur: nec possent Messie principatus, regni que fines prorogari, & extendi, quin simul Virginis laudes, nominisque eius amplitudo augeretur: & quo Messie regnum pertingeret, eo ad vltima vsq; sola terrarum sanctissimum Deiparæ nomen penetraret. Idcirco enim vbi imperium Messie multiplicandum prædicitur, Mariæ nomen indissolubili vinculo attextum, inclusumque esse voluit simili artificio, (si magna licet paruis componere) quo Phidias ille sculptor cum primis illustris, cum Mineruam armatam finxisset ex ebore, in eius clypeo suam ipsius imaginem tanto artificio, ingenioq; cœlauit, vt eam nemo posset abradere, quia vniuersum statuar opus perderet, vt auctor est Arist. in lib. 2. de mundo ad Alex. alique nobiles scriptores attestantur. Sic mihi sanè videtur Deus ita Virginis matris memoriam cum suo ipsius imperio coniunctam esse voluisse, vt nemo, qui ipsius imperium commemorat, de Virgine silere posset: nemo Virginis magnitudinem obscurare, quin magna ex parte Messie dignitatem comminueret: siquidem & Virginis laus præcipua in eo posita est, quod mater sit Messie, & Messie splendore in eo etiam elucet, quod ex matre virgine fuerit progenitus: quod fidei dogma credere oportet cum, qui Messie Regis dominatum, imperiumque receperit. Quare merito vbi de propagatione imperij Messie agitur, Mariæ nomen intexitur: sic enim quotidie impletur illud, quod ipsa in Cantico suo prædixerat Luc. 1. *Ece enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes*: quoniam omnes generationes, quæ credunt in Christum, cum quoque ex Virgine natum credunt, atque adeo Virginem sanctam, beatamque prædicant, cum Dei matrem consentunt.

Mariæ nomenque ac Messie imperium prorsus voluit Deus.

Aristot.

B. Virginis que sit præcipua laus.

Messie splendor, quod ex matre virgine sit progenitus.

Secunda obseruatio sit, cum Esaias ait imperium Messie multiplicandum, simul docere eam multiplicationem, & propagationem per Crucem adimplendam fuisse, atque adeo Messiam per Crucem obtinuisse principatum. Quod ita esse accipiendum manifestè ostenditur ex eo, quod præcesserat: *Et factum est principatus super humerum eius*: quibus verbis Crux ipsa appellatur principatus Messie, significatur namque ad literam Messiam suis humeris Crucem gestaturum, & eo

Per crucem obtinuit principatum Messie.

ipso, quod Crucem humeris gestavit, gestasse super humeros suum principatum, & imperium. Sic namque præter alios eum locum intellexit Tertull. in lib. ad-
 uersus Iudæos cap. 10. *Cuius, inquit, imperium factum est super humerum ipsum? quæ*
omnino Regum insignis potestatis sua hunc et oportet, et non aut in capite diadema, aut in ma-
nu sceptrum, aut aliqua propria vestis noram? sed solus novus Rex seculorum Christus Iesus
novæ gloriæ & potestatem, & sublimitatis suam in humero extulit, Crucem scilicet, ut secundam
superiorem Prophetiam Dominus regnare à ligno. De hoc enim ligno etiam Deus insinuat per
 Hier. c. 11. quod essetis dicitur. *Venite, mittamus lignum in panem eius, & conteramus eum*
à terra vivorum. Et nomen illius non memorabitur amplius: utique in corpore eius lignum mis-
sum est, sicut enim Christus revelavit panem corpus suum appellans. Hæc ille. Itaque certis Esaiam
 Crucem ipsam appellasse principatû: & imperium Messie, quia per eam erat to-
 to orbe regnaturus, iuxta illud Ps. 95. *Dominus regnabit à ligno*, quam dictionem, à
 ligno, etiam, & expunctam fuisse à Iudæis docuimus alias cum Iustino in dialo-
 go cû Thyphone aduersus Iudæos. Hos ipsum fuit expressum Apoc. 19. vbi Chri-
 stus apparuit super equum album indutus veste aspersa sanguine, de qua veste pau-
 lo post dicitur: *Et habet in vestimento suo scriptum: Rex Regum, Dominus Dominantium:*
 eum enim vestis aspersa sanguine sit humanitas Christi in passione cruentata, vt
 ad eum locû docuimus: hæc dubiè cû postea dicitur in veste illa scriptum fuisse,
Rex Regum & Dominus Dominantium, tanquam illustrissimum quoddam Messie
 elogium: illud significat Christum per passionem imperium super omnes mundi
 Principes, Regesque fuisse consequutû. Quare merito Paulus Christum in Cru-
 ce considerans Dominum gloriæ appellauit. ad Cor. 2. *Si cognouissent, nunquam Do-*
minum gloriæ crucifixissent: tunc enim potissimum Dominus gloriæ dicitur est, cum
 de Cruce agebatur, quoniam per Crucem nobis quidem tum essentialera, tum
 accidentale gloriæ, sibi autem gloriæ corporis, celebritatem nominis, & om-
 nem istum super omnes Principes, ac Reges principatum promeruit: vnde D.
 Chryso. in eum locum: *opportune, inquit, Dominum gloriæ appellat loquens de Cruce.*

Tertid notanda sunt illa verba, quibus Esaias totum hoc vaticinium conclusit:
Zelus, inquit, Domini exercituum faciet hoc: Vbi dictio, hoc, ad omnia præcedentia re-
ferenda est, quasi dicat Propheta: Si quis rationem quarat, cur paruulus natus sit
nobis? cur datus filius? cur voluerit crucem humeris gestare, in eaque imperium,
& principatum constituere? intelligat hæc omnia ex ardentissimo quodam aduer-
fus homines amore profecta fuisse. Est enim zelus ea mentis affectio, qua quis ita
diligit quempiam, ab eoque vicissim diligere exoptat, vt totum illum sibi vendi-
det, suumque tantum esse velit, nec patiatur eum aliquam amoris sui partem in
alium derinare. Quia igitur Deus sic hominem diligebat, vt non pateretur eum
quidquam aliud præter se, aut non nisi propter se vnum amare: dicitur ex zelo,
siue zelotypia ea omnia fecisse, quæ ad hominem sibi arctissimo amoris vinculo
obligandum pertinerent. Eodem amoris affectu præcipiens Hebræis, ne alterum
præter se Deum venerarentur, zelotem se appellauit Exod. 20. Non facies tibi
sculptile, neque omnem similitudinem; quæ est in celo de super, & quæ in terra deorsum,
nec eorum, quæ sunt in aquis sub terra. Non adorabis ea, neque coles: ego sum Deus tuus fortis,
zelois: & cap. 34. Noli adorare Deum alienum. Dominus zelois nomen eius, Deus est
emulator. Vbi cernis tantam esse Dei circa hominem zelotypiam, vt non patiatur
eum non dico adamare Deum alienum, sed ne eius quidem imaginem, & similitu-
 dinem secum habere, ne per eam occasione ad illum amandû moueatur, id quod
 expendens Orig. in hom. 8. in Exod. *Hæc, inquit, qui loquitur, zelans est, & zelo com-*
 motus hæc dicit: post agnitionem gratiam sui, post illuminationem verbi Divini, post gratiam

Tertull.

Hier. 11. 29.

Cruce princi-

patum Chri-

sti.

Psal. 95. 10.

Apoc. 19. 16.

Christus in

Cruce domi-

nus gloriæ.

1. Cor. 2. 8.

D. Chryso.

III.

Omnia

Christi ope-

ra operatus

est amor.

Dilige à nobis

quam exo-

pites Deum.

Exod. 20. 4.

Exod. 34. 14.

Orig.

baptismi, post confessionem fidei, & tot tantisque sacramentis matrimonium confirmatum nõ
 uult nos ultra peccare: non patitur animam, cuius ipsa vel sponsus, vel uir appellatur, cum Da-
 manibus ludere? scortari cum immundis spiritibus, cum uitiis & immunditiis uoluntari. Hæc
 Ezech. 16. 8.
 Septuag.
 illi. Cuius rei illustrissimum exemplum habes Ezech. 16. ubi loquens Deus de Sy-
 nagoga quasi de puella, & uirgine, quam adamaret, grauissimis uerbis conqueri-
 tur, quod ipsa alios amatores quæsiuisset: sic namque cum illa eo loco expostulat:
 Transi per te, & uide te, & ecce tempus tuum, tempus amantium, (seu ut alij uertunt, tem-
 pus amorum, seu tempus ueritatis, & 70. translulerunt ἡμετέρας ἡμέρας, id est, tem-
 pus diuertentium, quia uidelicet tempus pubertatis, quod appellatur tempus amo-
 rum, seu ueritatis, est tempus, quo femina, & adulescentes solent in hanc, uel illã
 partem diuertere, & amore ita suum bene, uel male collocare) & expandi amictum meum
 super te. Et iurauit tibi, & ingressus sum pactum tecum, & facta es mihi. Et uestiui te discoloribus,
 & calceauit te hyacintho, & cinxi te bysso, & indui te subtilibus, & decora facta es uehemen-
 ter nimis, & profecisti in regnum. Et habens fiducia in pulchritudine tua fornicata es in no-
 mine tuo, & exposuisti fornicationem tuam omni transuenti, ut eis fieres. Tum uerò sequi-
 tur ob huiusmodi fornicationes Diuina indignatio & supplicium: Ecce ego exten-
 dam manum meam super te, & auferam iustificationem tuam, & c. pro quo alij transferunt,
 Diminuam statum cibum tibi: ex quo illud colligitur Deum pro supplicio sepe inferre
 caritate annona, & instar irati Dom. consueta, & statutum cibum, ac portionem seruo
 diminuere. Cui igitur Deus nõ quouis, sed ardentissimo, & zelotypo quodã amore
 hominẽ diligat, & deinde homo fieri, mortẽque acerbissimã, & ignominiam plenissi-
 mã oppetere, subireque uoluerit, ut eã ad se amandũ obligaret: meritò Es. postquã
 de incarnatione, crucẽque disseruisset, subiunxit: *Zelus Domini exercituum facies hoc.*
 Postrema obseruatio fit ad hunc etiam locum spectasse Gabrielem Angelum in
 sua illa legatione, & sermocinatione cum Virgine, quando nimirum dixit: *Ecce
 concipies filium, & uocabis nomen eius Iesum: hic erit magnus, & filium altissimi uocabi-
 tur, & dabit illi Dominus Deus sedem Dauid patris eius, & regnabit in domo Iacob in
 æternum, & Regnũ eius non erit finis.* Eam namque sententiam habes hoc loco toti-
 dem ferẽ uerbis ab Esaia pronuntiatam: *Multiplicabitur, inquit, eius imperium, &
 pacis non erit finis super solium Dauid, & super regnum eius, sedebit ut confirmet illud, &
 corroboret in iudicio, & iustitia amodo, & usque in sempiternum.* Quod uerò Angelus
 dixit: *Et uocabis nomen eius Iesum:* idiplum Etaias explicauit, cum dixit: *Et uocabi-
 tur nomen eius, Admirabilis, Consiliarius, Deus, fortis, Pater futuri seculi, Princeps pacis:*
 hæc enim omnia nomina sunt ueluti quædam elegans periphrasis, imo & ex-
 plicatio nominis Iesu, id est, Saluatoris. Quid enim aliud est esse Iesum, quã
 mundi saluatorem, & operibus admirabilem, consiliarium, seu ut addiderunt
 Septuag. *magni consilij Angelum,* siue nuntium, Deum fortem, nouorum seculo-
 rum fundatorem, Principemque, atque auctorem pacis sempiternæ inter Deum, &
 homines constituta? Hæc enim omnia in nomine Iesu continentur, quod etiam
 compositione, & prolatione paruum uidetur, est tamen propter mysteria, quæ
 continet longè maximum. Vnde illud Regius uates Psalm. 98. *nomen magnum*
 appellauit, cum dixit: *Dominus in Sion magnus, & excelsus super omnes populos. Confi-
 teantur nomini tuo magno, quoniam terribile, & sanctum est.* Eodemque mihi uidetur
 spectasse Iosue capite 7. eius libri, cum uidens ab habitatoribus urbis Hai He-
 bræos in fugam conuersos, ad eius nominis præsidium, quo Deus se Iesum, id est,
 liberatorem, ac seruatorem illius populi p̄fitebatur, & ueteris temporibus to-
 tius mundi Iesus, & Saluator erat appellandus, sibi confugiendum putauit, ut sal-
 tem ob tanti nominis honorem, & exultationem Deus ignominiam illam à
 popu-

populo suo propulsaret. Itaque dixit: *Quid facies magno nomini tuo?* habuitque Deus tantam eius nominis, quod sibi quasi in memoriam reuocabatur, rationem, ut quamprimum victoriam Hebraeis tribuerit.

Decimum vaticinium ex illis verbis Esaiæ II.

Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet.

SECTIO XXII.

Est sane de sanctissima Virgine optimè meritis Esaias, quippe qui eius virginitatem tam multis, iisque præclarissimis vaticiniis testatâ nobis reliquerit. Ait igitur cap. II. *Et egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum spiritus Domini:* quem locum de Messia ad literam esse intelligendum non solum nostri, sed omnes etiam Hebraei confitentur, idque etiam Paraphrast. Chald. intellexit, cum ita transtulit: *Et egredietur & ex de filiis Iesse, & Messias Paraphrast. de filijs filiorum eius uigetur.*

Quoniam verò præcipua vis huius vaticinii in floris appellatione posita est, I. opus est prius vulgatam editionem à quorundam calumniis vendicemus. Aduertendum est igitur pro eo, quod vulgatus transtulit *flos*, haberi Hebraicè dictionem נֶסֶף, per literam טלד, à radice נצר id est, seruare, & custodire: unde *flos*, & tener surculus, seu ut ait D. Hieron. ad cap. 14. Esaiæ, & virgultum illud, quod ad radices arborum nascitur, appellatur נצר quod videlicet *flos*, & surculus magna cura, ac diligentia custodiri soleant, cum inde totus fructus pendeat: fortasse autem nomen נצר deducitur à radice נצר id est, florere. Porro arbitrantur plerique ad hunc locum spectasse Matthæum cap. 2. cum dixit: *Et ueniens habitauit in ciuitate Nazareth, ut adimpleretur, quod dictum est per Prophetas. Quonia Nazareth uocabitur quia enim Christus hoc loco Esai. נצר id est flos, appellatur, inde putant dictum esse Nazareum quasi florem. Quæ controuersia necessarid prius est expedienda, ut faciliora reddantur, quæ de germana huius vaticinii expositione dicturi sumus: tota verò controuersia ex eo pender, utrum Christus dicatur Nazareus à radice נצר per ז, à qua radice deducitur נצר, id est, flos: an verò à radice נצר per זain, hoc est, diuidere, & separare, imò & sanctificare: à qua radice haud dubie dicti sunt Nazarei legales, quonia diuisi separatique erant à reliquis in ratione viuendi, siquidem & comam nutriebant, & à vino, & iis omnibus, quæ cum vino aliquam habebant cognationem, abstinebant, eamque ob causam sancti ab omnibus censebantur. Et quidem Leo à Castro in comment. huius loci, & libro 6. Apologetici pro editione vulgata pugnacissimè contendit Christum dictum fuisse Nazarenum à posteriori radice נצר per זain: itaque non dictum esse Nazareum à flore, sed quia erat sanctus, & sanctitate à reliquis omnibus hominibus separatus. Eoque nititur fundamento, quoniam in Evangelio semper dicitur Nazareus per Z, non autem Nasareus per S, ac si נצר, id est, à flore dictus fuisset Nazareus, non eum Nazareum, sed Nasareum appellare oportet. Atque hac tantum ratione permotus clamoribus magis, ut saepe solet, quam rationibus disceptans amplorat Deum, atque hominum fidem, quod contra scripturam Christus Nasareus, aut Nasarenus per S, non verò Nazarenus, aut Nazareus per Z, dicatur: & quod consequens esse existimat, Christus noster negetur verus esse Christus, & Messias. Caterum non est, cur tan-*

Esai. II. 1.

Vulgata editio à calumniis quorundam vendicatur. D. Hieron.

Matth. 2. 23.

Nazarei comam nutriebant, & à vino abstinebant. Leo à Castro.